

Mogelijk meer leverbotbesmetting

DOOR ZACHTE WINTER

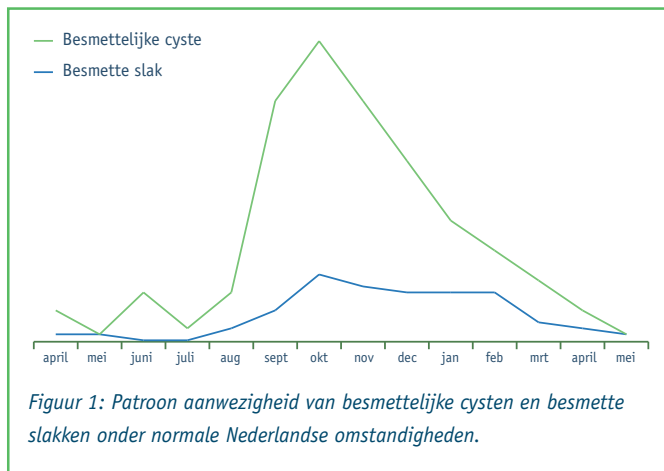
Nog nooit eerder waren de temperaturen zo hoog als deze winter. Hierdoor kon de ontwikkeling van leverbotinfecties lang doorgaan. Opvallend zijn de hoge percentages besmette slakken in de afgelopen winter, die hoger zijn dan in 2012, toen er een ernstig leverbotjaar volgde.

De leverbot is een parasiet die zich na opname met het gras als jonge parasiet een weg vreet door de lever en zich daarna nestelt in de galgangen van de gastheer (rund, schaap, geit, ree, etcetera). Daar legt de leverbot zijn eieren (ongeveer 4.000 tot 7.000 per dag per bot) die via de mest op het land komen. De leverbot kan zich alleen vermeerderen via een tussengastheer, het leverbotslakje (*Galba truncatula*). Dit leverbotslakje voelt zich vooral thuis in een vochtig tot nat milieu. Uit de lever-

boteieren die uit de mest op het land zijn gekomen, ontwikkelen zich trilhaarlarven die de tussengastheer, de leverbotslak binnendringen. Binnen de slak kan één trilhaarlarve zich vermenigvuldigen tot 150 tot 200 besmettelijke cysten. Ongeveer twee tot drie maanden nadat de trilhaarlarven de slak zijn binnengedrongen kunnen uit de slakken soms meer dan duizend besmettelijke cysten op het gras worden afgezet. Maar de ontwikkeling van ei tot besmettelijke cyste vindt alleen plaats bij een temperatuur boven de 10 graden Celsius. Onder Nederlandse omstandigheden houdt dit in dat de meeste besmettelijke cysten in de herfst wordt afgezet op het grasland (zie figuur 1). Hoewel de besmettelijke cysten kunnen overwinteren zal er toch afname plaatsvinden door opname door vooral de grazende schapen.

Door de zachte temperaturen is de kans op een leverbotbesmetting in 2016 groter dan normaal.

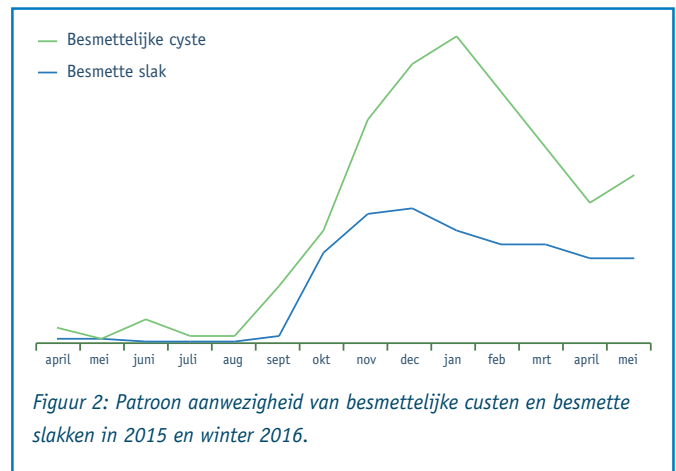

Door de droogte in de zomer van 2015 leek het erop dat er nauwelijks leverbotproblemen te verwachten waren. Vooral in het leverbotgebied in West-Nederland was het zeer droog tijdens de zomer van 2015. Maar door de hoeveelheid neerslag in de herfst nam het aantal leverbotslakken toe in de strook van het midden van Utrecht naar Noordoost-Groningen. Op basis hiervan en de geconstateerde besmetting met leverbotlarven in de slakken werd aangenomen dat in deze regio vanaf eind september een lichte tot matige leverbotbesmetting op het gras werd afgezet. In West-Nederland is pas vanaf half oktober een infectie op het gras afgezet. De verwachting was dat als er in 2015 een leverbotbesmetting was opgetreden dit laat in de herfst was gebeurd. Alleen de rundveehouders die hun dieren laat op stal hebben gedaan konden last krijgen van een matige leverbotbesmetting.

Anders dan voorgaande jaren

Uit extra waarnemingen in januari blijkt dat het gemiddeld aantal leverbotslakken na november nog is toegenomen. In december en januari is een vermeerdering van het aantal jonge slakken waargenomen, wat duidt op ontwikkeling van de slakken. Terwijl we onder normale Nederlandse weersomstandigheden na oktober geen ontwikkeling meer zien van de leverbot buiten de gastheer (rund, schaap, geit, haas, etc etcetera). Opvallend zijn ook de hoge percentages besmette slakken in deze winter. Hoger dan in 2012, toen er sprake was van een ernstig leverbotjaar.

Naar aanleiding van deze gegevens heeft de werkgroep 'Leverbotprognose' in januari extra gewaarschuwd voor een grotere kans op een leverbotbesmetting. Dierhouders die ook in de winter hun dieren weiden is geadviseerd om rekening te houden met een leverbotbesmetting die ernstiger is dan verwacht. Het is nu nog niet duidelijk of de ontwikkelingen in deze winter

leidt tot een mogelijke voorjaarsinfectie. In figuur 2 is te zien dat in vergelijking met voorgaande jaren verwacht mag worden dat dit voorjaar het aantal besmettelijke cysten op het gras veel hoger zal zijn.

Risicogebieden

Bedrijven in West-Nederland en in de strook van Utrecht tot Noordoost-Groningen hebben een grotere kans op een leverbotbesmetting in het voorjaar. De verschijnselen zijn bij rundvee vaak moeilijk te herkennen omdat leverbot vaak sluimerend aanwezig is. Controle door middel van bloedonderzoek in augustus/september van lammeren of pinken kan zekerheid bieden. Schapen zijn veel gevoeliger voor leverbot en kunnen sterven bij een ernstige acute besmetting. Controle door onderzoek op dode dieren kan niet alleen duidelijkheid geven voor de schapen, maar ook een beeld geven van de mogelijke leverbotproblemen bij het rundvee.

Al sinds 2002 houdt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij nauw samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van EZ, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.